

ИЗТОКЪТ

СЕДМИЧНИКЪ ЗА ОБЩЕСТВЕНЪ ЖИВОТЪ И КУЛТУРА

РЕДАКТИРА И ИЗДАВА ТЕОДОРЪ МИЛЕВЪ

АБОНАМЕНТЪ: За година 100 лв.; за 6 мес. 55 лв.
За чужбина 150 и 80 лв. За учащите се 80 и 40 лв.

Единъ брой 3 лева

Редакция и Администрация, ул. Мария Луиза 45 — София

СЪДЪРЖА:

Европа и Азия — Н. Б. Единъ отъ голѣмитъ майстори на бит. — проф. Ст. Младеновъ, Стихотворение — Г. Волокинъ, Разказъ — Крумъ Ивановъ, Дѣтска музикална демонстрация — Ив. Камбуровъ: Изъ романа Големъ — Густавъ Майринкъ, Густавъ Майринкъ — Св. Минковъ, Клетничитъ, Воденичарката — С. Д. Бержеракъ, Книжнина, Разни.

ЕВРОПА И АЗИЯ

Отъ Френската революция насам европейската история се намира въ една преходна епоха, която лежи подъ знака на материализма и национализма. Въкъ и половина вече изтичатъ: болшинството отъ европейскитъ народи се освободиха и обединиха отъ една страна, изклеха и изпотрепаха отъ друга страна. Накрай, работата стигна до една общоевропейска война. Бурята замина, започнаха да се чуватъ гласове за миръ между хората и, най-сетне, се основа Обществото на народитъ.

Започна да се говори за една голѣма идея: *Съединенитъ щати на Европа* и намѣриха се идеалисти, които посвѣтиха дейността си за помирение на народитъ — но само на европейскитъ.

Между това, границитъ на отдѣлнитъ държави се поразмѣстиха малко, свѣтътъ доби по другъ ликъ: днесъ европейскитъ държавици нѣматъ вече преобладаващо влияние въ развитието на човѣшката история. *Русия*, отърсила се отъ царизма, руши и гради, *Британската империя* се клати отъ основи, *Америка* е разперила ржце надъ Атлантическия и Тихия океани, *Итока* се пробужда. Събитията следватъ своя неизмѣненъ ходъ. Нуждата ще наложи обединението на Европа. Ала само съ това, по всички признаци до сега, нѣма да дойде спасението.

Дали Русия, следъ като претърпя крушение съ пропагандата си въ Европа ще успѣе да болшевизира Азия е въпросъ, но вънъ отъ съмнение е, че Итока не ще позволи за дълго хегемонията на европейската цивилизация въ свѣта и рано или късно ще дойдемъ до стълкновение. Ако Европа не се събуди и се отърси отъ своя материализъмъ и национализъмъ.

Защо Индия и Китай могатъ да живѣятъ безъ войны? Зашото тѣ иматъ задъ себе си историческия опитъ на хилядолѣтия и защото, тѣхната житейска мъдростъ далеко надхвърля нашитъ разбирания. По този пѣтъ, по който вървимъ нѣсега, тѣ сж минали вече. И това, което ние нѣкога сме имали: Вѣрата и Трудолубието, а сега вече сѣкашъ нѣмаме, тѣ сж го придобили и го пазятъ като най-голѣмо съкровище на душата си.

Най-прискърбното, обаче, въ цѣлата тази история е обстоятелството, че ние още не искаме да приемемъ това за вѣчната и неизмѣнна истина. До като се самоунищожимъ ли? Касае се, до само възпитанието на всѣки по отдѣлно. Преди да говоримъ за съединенитъ щати на Европа, нека се замислимъ надъ проблемата за *съединенитъ щати на човѣшкото*. Тяне е толкова неразрешима, ако всички възкресимъ въ себе си мощнитъ двигатели на човѣшкия духъ: *Вѣрата и Трудолубието*.

БЕАТА БЕАТРИКСЪ — ДАНТЕ ГАБРИЕЛЪ РОСЕТИ

„Ти, който въ часа на любовта въ екстазъ докосвашъ моитъ устни и поднасяшъ въ причастието кръвта на твоята неизмѣрима обичъ, спомни си за менъ“.

Единъ отъ голѣмитъ майстори

на

българската битова повѣсть

(По поводъ: Съчинения на Т. Г. Влайковъ Томъ II. Разкази и повести. Пловень, Кооперативна печатница „Изгрѣвъ“ 1926 год. Гол. 8-на, стр. 304, Цена 60 лева.)

Презъ 80-тѣ и 90-тѣ години на миналия вѣкъ редомъ съ Вазовъ се издигна като крупенъ повествователски талантъ Т. Г. Влайковъ, скромнъ учител, скритъ задъ литературния псевдонимъ Веселинъ (отдѣлна книга 1897). Веселиновитъ разкази, когато още започнаха да излизатъ въ „Периодическо Списание на Българското книжовно дружество“ („Разказъ на една бабичка“, и „за дѣдовата Славчова унука“, „Разказъ за леля Гена“) привлѣкоха вниманието на всички. Любителитъ на художествената и съдържателенъ разказъ видѣха, че въ лицето на Веселина имаха не само добъръ наблюдател на живота и сладкодуменъ разказвачъ, но и човѣкъ съ чувствително и отзивчиво сърце. Д-ръ К. Кръстевъ, единъ отъ създателитъ на българската критика, оцени по достоинство новата литературна величина, ако и да сочеше (неоснователно) и недостатѣци въ „Дѣдовата Славчова унука“, като „тежкия вървежъ на разказа, отсъствието на животъ, на драматичностъ, на увлечателностъ“. „Живи и драматични сцени има доста“, казваше д-ръ Кръстевъ, но *цѣлото* е бавно, тежко и мъртво. Въ сжщностъ, разказътъ на Веселина върви наистина малко бавно, мудо, ала никакъ не тежко и мъртво. Който пристѣпи къмъ тия разкази безъ човѣшки интересъ, безъ участие къмъ жизненитъ тревълнения и горчивини на обикновенитъ човѣшки сжществуваня,

той наистина може и да остане съ влечателение за нѣщо „тежко и мъртво“. Но който захете Влайковитъ стари и нови разкази съ чувство на човѣчностъ на сжщественно отношение къмъ страдащия братъ, той ще признае, че въ Влайковитъ разкази има хубаво изрисувани и съ художественъ усетъ избрани значителни страни на българския животъ въ села и малки градове. Колкото повече се зачита човѣкъ въ тия Влайкови разкази, лишени отъ всѣкакви необикновени измислици и изненади, толкова повече расте интересътъ къмъ сждбата на всички прости, мили и добри хора, които неуморно се борятъ съ оскъдица и лишения, съ несгоди и неслуки, съ болести и опачина. Къмъ образа на Николчовата жена въ „Малкото детенце“ у Каравелова сега иде цѣла редица неуморна работа и търпеливи български съпруги и майки, па редомъ съ тѣхъ и не по-малко трудолюбиви стопани, особено отъ старото поколение. Да работи току-речи непрестанно, безъ достатъчно да си е починалъ; да се храни съ каквото Богъ далъ и да пести отъ залька си, но да си има свой домъ и имотъ — ето такъвъ е българинътъ и другарката му („Ратай“), такъвъ е той и когато изпадне да стане „Кандидатъ за лакей“ („Неприятния гостъ“ въ новото издание). Сжщиятъ духъ на безкрайно самоотриване въ работа за изкарване на сжждна прехрана за невръстна челядь вѣе и въ последното произведение на г. Влайковъ — повестта „Житието на една майка“, завършена тая (1926) год. Пакъ майчината любовъ у българката, която денонощно се труди и живѣе въ най-нездравословна обстановка, е предметъ на разказа „Детенцето на кака Дона“ (по-преди „Двѣ майки“). Подобенъ е очеркътъ „Стрина Радовица се вълнува“, глава отъ повестта „Вестовой“, обнародвана въ „Мисль“. И въ

преки общността на мотивитъ, заради която и седемтѣ творения сж сбрани въ една книга, авторътъ не се постаря — всѣка отъ тѣзи хазони на всѣкидневния кжщень трудъ си е нѣщо различно, като само борбата съ нѣмотията или съ друго зло донѣкъде ги сближава.

За характеристика на челядния животъ у българитъ до скоро и на новия индивидуалистиченъ и егоистиченъ духъ, който руши задружната челядь, е твърде важенъ разказътъ „Чичо Станко“. Както *леля Гена* немалко тегли поради характера на мъжа си Маринъ („Ти не гледай, леля, че той е такъвъ мълчаливъ и навъсенъ. Инакъ той е много добъръ и много хубаво си живуваме“), така пакъ чичо Стойко си преглъща сълзи, мъчи се и стиска душа, доде може да „поддържа общото и сговора“, но вижда, че двама отъ синоветъ му, които гледатъ повече да турятъ въ своята си кесия, скоро ще разтурятъ общото. „Ще се съсилваме, дорде ми излезе душата, ала ше го крепя *общото и задружното*, ще се мъча да го закрепя. *Дали ще го закрепя*, не знамъ“... (к. м.)...

Все пакъ Влайковъ не е песимистъ. Примирение съ неизбежното зло, което Провидѣнието ни праща негли, за да ни изпита; съ убеждение, че нашиятъ свѣтъ не е най-лошиятъ отъ всички възможни свѣтове, и най-сетне вѣра, въ крайното тържество на Божията справедливостъ — ето какво изпълня душитъ на повечето лица у Влайкова.

Но не само по съдържание Влайковитъ разкази и повести сж твърде интересни и ценни, но особено по *езикъ*. Че Влайковъ пише на хубавъ, отличенъ, превъзходенъ езикъ, това се

знае отъ всички. Не е само разправено пѣ на широко, въ какво се крие хубостта и превъзходството на Влайковия езикъ. Да бѣха други на наше мѣсто, тѣ щѣха да напишатъ по-нѣколко книги и за езика на Ботйова, и на Славейкова, и на Вазова, и на Величкова, и на Алека, и на Влайкова, и на Михайловски, и на Елинъ-Пелинъ и на всички по-голѣми наши писатели преди и следъ освобождението до Яворова, Димчо Дебеляновъ, Лилиева и др. У насъ не бѣ! Задоволяваме се обикновено съ двѣ-три общи мѣсга, или съ нѣкое възклицание и — толкова!

А би грѣбвало и въ училища, и въ вестници, и въ списания да се сочи поестичко хубостта и богатството на българската речъ, та поне малко да престанемъ да се оплакваме, че не владѣемъ езика си, че нито мислиме, нито пъкъ пишеме български...

И на край още една похвала за *писателската и гражданска доблестъ* на г. Т. Г. Влайковъ, проявена въ *правописа*. Г. Влайковъ следва правописа на историко-филологическата факултетъ на Българската Академия на наукитъ, като не изхвърля крайнитъ *ѣ* и *ѵ*. Тоя правописъ е току-речи единъкъвъ съ правописа и на Пенча Славейковъ, който задържа и *ж* и *йж* въ сегашно време глаголитъ. Ако и другитъ наши писатели приематъ тоя правописъ, ще се разреши незабѣлзано и правописния въпросъ...

Нека пожелаемъ най-голѣмо разпространение на Влайковитъ разкази и повести, отъ което ще се научиме да познаваме и тачиме българщината, па ще се научимъ и на човѣщина и на правописъ!

Проф. Ст. Младеновъ

летниците!

върква навън. Плахо се не я забележи нѣкой, поглежда къмъ небето, натамъ, отгдето ще изгрѣе зорницата, поглежда къмъ земята, бързо грабва тъмната вещь и се затичва напредъ. Бѣга въ нощта сѣкашъ подгонена отъ самата сѣдба. Внезапно се спира и трѣгва спокойно; отпредъ се задава нѣкаква човѣшка сѣнка, приближава я, взира се (каточели иска да я прегърне), отминава. Когато завива на дѣсно, предъ очитѣ ѝ изпѣква градинския паркъ съ черквата по средата.

Електрическия глобусъ струи лъчи нагоре къмъ черковния кръсть и той блисти странно въ мрака. Сѣкашъ оживѣва: не ѝ се струва, че вижда Разпнатия да се движи, да мърда устнитѣ си и да шепне: „азъ изкупихъ твоя грѣхъ, азъ страдахъ и заради тебѣ“...

Предъ скамейката въ парка тя е въ ужасъ и тревога, какъ да постъпи, какво да направи, где, защо и кой ще я спаси. Най-сетне пада на колѣне изнемошѣла, остава тъмната вещь: нѣщо се раздвижава, нѣщо заскитява, нѣщо захълцва. И въ нея и тя побѣгва.

Луца тревога бие въ сърцето ѝ, тъмненъ ужасъ гложиду душата ѝ. Прекосава несвѣстна всички улици на града, къмъ гарата, къмъ арсенала, къмъ болницата, до като се събва. Когато градътъ се пробужда и хората пропѣлзватъ изъ булваритѣ, тя се връща разбита въ къщи.

Сама въ стаята си, сама съ своята велика скръбъ и мъка, тя пада на колѣна и простира ръце нагоре:

„Простете, Богове, моята немощ! Защо пратихте тази тежка орсия върху моята глава? Где е моя възлюбенъ? Где си Господи? Где съмъ и азъ? Въ смъртния си страхъ и въ безграничното отчаяние азъ бѣхъ принудена да сторя това? Нека кръстьтъ на по-тежкото страдание, козто понисамъ бжде мѡз изкупление! За неговия животъ! Клетниците, клетниците ние, азъ безъ своя синъ, той безъ своята майка! Сждете!“

На другия день вестницитѣ съобщиха за едно подхвърлено дѣте отъ мжжичка полъ въ парка. Сжщиятъ день въ тютюневата фабрика, нѣкакво младо момиче, наклонено върху работата си, безспирно хълцаше заедно съ впрегнатитѣ машини. Навън цвѣрчаха птичкитѣ и топълъ вѣтъръ развѣваше коситѣ,

Н. Бел.

Благодарността на родителитѣ на децата, изказана отъ единъ воененъ сждия и тази на окръжния училищенъ инспекторъ отъ името на министерството на просѣватата сж другъ изразъ на признателност и благодарност, козто трѣбва да насърчатъ г. Тричкова да работи все тѣй неуморно за музикалната просѣвта на „златокрилитѣ“, козто той е възпялъ въ нѣколко пѣсни и козто сж надеждата и бждината на отечеството.

Иванъ Камбуровъ

Господи въ борбата сѣкашъ единъ неуморимъ труженикъ въ полето на детската музикална просѣвта направи въ недѣля 13 т. м. въ салона на военния клубъ една въ висша степенъ интересна демонстрация по нотна (музикална) грамотностъ на децата съ IV-а отдѣление отъ столичното основно училище Св. Седмочисленици. Тази е втората по редъ демонстрация, въ която г. Тричковъ утвърждава окончателно реномето си на първокласенъ музикаленъ педагогъ въ средъ децата. Още преди 5 години като преподавателъ въ летнитѣ курсове при държав. музикална академия (тогава училище) азъ имахъ случай да се увѣря въ педагогическия музикаленъ даръ на г. Тричкова и да констатирамъ хубавитѣ репертуари отъ неговата работа въ курсоветѣ като педагогъ съ едно кюрно отдѣление, въ козто той опита системата на пѣне „по ноти безъ ноти“ съ помощта на „стълбицата“. „Стълбицата“ — единъ графически нагледъ на звукоредиято — тоновата стълба е подготовка къмъ истинското пѣние по ноти. „Нотното писмо“ — едно голѣмо благо, едно гениално постижение и а човѣчеството, чрезъ козто могатъ да се запишатъ най-тънкитѣ движения на човѣшката душа геср. тази на композитора. И тѣкмо за тѣй неудобна за „начални занятия“ е основната мисль, — тезата, козто г. Тричковъ поддържа съ пълно основание и отъ козто се ражда необходимостта отъ една подготовителна степенъ къмъ истинското нотное пѣние. — Тази подготовителна степенъ за случая се явява „стълбицата“ — единъ, както се каза, графически нагледъ на основнитѣ тонове стълбица — C dur. Въ работата съ цѣлото отдѣление (28 деца) г. Тричковъ показва сжщинага на методата. По стълбицата — сирѣчь по степенитѣ на C dur гама, децата пѣятъ съ една полужителностъ, козто показва пълно овладяване на това звукоредие — и то както подъ ръководството на учителя, тѣй и подъ това на самитѣ деца. Въ обяснителнитѣ думи къмъ метода на работата г. Тричковъ изтъкна, че въ основата на това дѣло лежи слуховото пѣние — козто трѣбва да предхожда това по стълбицата и изобозотното. Но слухово пѣние, въ козто има проведена една съзнателна цель — козто е подготовка къмъ стълбицата: изработване чувство за тонъ (тоново чувство) и ритмиченъ усетъ у децата. Въ работата съ напреднали 2) деца г. Тричковъ показва удивителни резултати: малкитѣ пѣятъ всички хроматични изменения на стълбицата и то не само по степеня, но и съ прескачаня. Изпълнението на твърде трудни солфежи, пѣсни и кзони показва, че у децата е укрепнало едно здраво хармонично чувство и полиритмиченъ усетъ. Задържаня (хармонични) и други маниери на отклонения отъ хармонията, както и най-самостоятелното водене на гласоветѣ, не заглуднява ни най-малко малкитѣ пѣвци — нѣщо козто показва че тукъ сж

— подв пашта къщи, сѣката ли е...
А вижъ на двора, колко цвѣтъ по клонитѣ, отъ ароматъ и красота — следи.

Не сме ли китна пролѣтъ съ тебе чакали, та старий прагъ да украсимъ съ венець; защо сѣдимъ, сѣдимъ като оплакали презъ много дни, непрежалимъ мъртвецъ?

Не знаешъ ли магия отъ факиритѣ. да байшъ средъ нощъ, да гонишъ духове иль речени молитви въ монастиритѣ, да опрощаватъ земни грѣхове?

И нѣма ли затикнати изъ грѣдитѣ жългици, гривни, обици, герданъ? Нали за дѣдо, казватъ ощъ сѣседитѣ, че нѣкога изровилъ цѣлъ казанъ!

Каква е тая кобна, зла предвѣстница отъ облаци и тънतेжъ грѣмовитѣ? Или това е божия орисница и — срещу нея, носимъ дървенъ щитъ...

Азъ питахъ само, азъ — дете смиреното, — надъ нашта къща напасть ли тежи? О, майко, спри въртежа нв вретеното и древна приказка ми разкажи.

Георги Волокинъ.

положени особени грижи за развиване самостоятелността и самодейността на децата. Безграниченъ интересъ се извика у публиката, козто ръководителя замоли присѣдствующитѣ да дадѣтъ или напишатъ, който и каквото желаятъ за 1, 2 или 3 гласа нѣщо за изпълнение направо (a prima vista) отъ децата. Двама присѣдствующи дадоха такива откъслечи — единия отъ козто двугласна инвенция съ твърде самостоятелнъ втори гласъ — козто децата изпѣха изведнѣжъ безпогрешно. За този последния господин, който го даде, съобщиха 12 ученички отъ последния класъ на музикалната академия не сж могли да го изпѣятъ! Гръмъ отъ ръкоплескания възнаградя младитѣ пѣвци и достойния имъ учитель. Следъ изпълнение на нови (за прѣзъ пѣтъ дадени) солфежи и пѣсни, дойде най-интересния номеръ: записвана (нотирана) на малки фрази отъ децата. Малки мелодии, но въ най-широкъ обемъ (въ една отъ тѣхъ достигащъ до десима (: d¹-f²) децата сами отъ едно, две повтаряния на учителя ги запомнаха, възпроизвеждаха, опредѣляха размѣра (такта) и следъ това написваха безпогрешно на таблата.

Удивителенъ успѣхъ! Това козто трѣбва да се изтъкне е, че г. Тричковъ работи вече на само върху тоновото чувство както бѣ по-рано, но и върху хармоничното — нѣщо, козто азъ отбелезахъ като изпълнота на работата (резултата) отъ пѣвата публична демонстрация. Самъ г. Тричковъ въ обя-

снителнитѣ си бележки за метода на работата наблѣгна на тази страна съ обяснението що даде за функциитѣ на отделния тонъ въ разнитѣ звукоредия и съ това вече неговата работа засѣга всички страни на музикалността. Слуха и музикалната паметъ на децата бѣха демонстрирани сега по единъ най-блѣскавъ начинъ. Тѣзи деца ще изработятъ абсолютенъ слухъ и онѣзи отъ тѣхъ — особено момчета, козто се посветятъ на музиката ще бждатъ истински, здрави музиканти.

Колко хубава музикална бждина за нашия, тѣй одаренъ музикално народъ вещае дѣлото на г. Тричковъ и колко би било добре ако имахме поне още десетина такива талантливи музикални педагози и беззаветно предани на дѣлото за музикална просѣвта на народа пионери!... Но тѣкмо тѣзи, козто трѣбваше да бждатъ на тази демонстрация — тѣкмо тѣ липсваха... както и критичитѣ, козто парадиратъ изъ концертната зала и операта, но козто даже не знаятъ, колко децата да четатъ нотитѣ.

Наградата за г. Тричковъ е безграничната радостъ и благодарностъ на децата, козто сияеха отъ чиста радостъ и непринудения възторгъ на публиката отъ неговото дѣло.

Че той е единъ музикаленъ Песталоци!

Крумъ Ивановъ

Разказъ безъ събитие и безъ герои

Ходишъ, напр., по калнитѣ улици на хубавия, голѣмъ градъ, ходишъ „безъ цель и срѣдства въ живота“, както е приказката, а джджа те мокри, мокри, та почва да ти се струва накрая, че и самата ти душа е мокра, разкиснала, мъртва... Но най-после се достѣщашъ, че можешъ да се подслонишъ, напр., подъ стрѣхата на нѣкоя витрина, И ти се спирашъ, като равнодушно поглеждашъ презъ мъгьлавото стъкло. И неочаквано срѣщашъ тжжния погледъ на едно надгробно ангелче, козто високо държи незапаленъ фенеръ. Гледашъ замисленото ангелче, па се замисляшъ и ти... Каква ли пѣкъ грижа може да има то? — Неговата поне е лесна: и „горе на небето“ и долу на грѣшнатъ земя, то си е все ангелче и ангелъ... си остане во вѣки вѣковъ... Но нашата, нашата... Та кой ли пѣкъ не знае колко лесно може добриятъ, „кротѣкъ като сжщински ангелъ“, човѣкъ да попадне въ ада — тукъ, на тая твърда земя, — преди още да е потърсилъ рая на небето?...

Ехъ, ангелче, мило, глупаво ангелче, нищо не знаешъ ти...

А джджа все вали, вали, И ти се струва, че никога нѣма да спре...

— Още тукъ из съмъ питалъ за работа, — мисля си и отново поглеждамъ къмъ ангелчето, сякашъ за съветъ...

Но какво е това колебание! — Пословицата казва: „Съ питанъ и Цариградъ намирашъ“...

Нѣма що, — прѣстѣпямъ прага на магазина „съ всѣкакви погребални принадлежности“. А въ краката ми сякашъ сж улетани нѣкакви конци, козто трѣбва да пази да не скжсамъ...

Посрѣща ме брадатъ 45 год. човѣкъ въ трауръ, съ замислено, набърчено лице и прошарена коса. Любезно ми подава столъ съ думитѣ „да си отпочинете“ и дълбоко въздъхва. Азъ сжщо неволно въздъхнахъ, но не посмѣхъ да седна, защото смѣтахъ за неудобно да седи човѣкъ, козто е дошелъ да моли за работа „каквато и да бжде, само работа да е“...

Но любезния господинъ настояваше:

— Моля, моля, седнете... Видядамъ, наистина, — дълбока скръбъ... Но Вие да сте живъ... а то... всички ни чака ей-това...

И той кимна глава къмъ единъ добре украсенъ ковчегъ.

Седнахъ и почнахъ да си събирамъ силитѣ за възражение, но търговеца побърза да си продължи мисльта:

— Криза, господине, страшна криза... особено за насъ, търговцитѣ на такива предмети отъ първа необходимостъ...

И той загрижено погледна редицата ангелчета съ посърнали лица, — сякашъ изгубили вече надежда, че ще дочакатъ второто пришествие, козто биха захвърлили тежкитѣ надгробни фенери, за да посрѣщнатъ своитѣ братя отъ небето... Но веднага се съвзе и поясни:

Не че сега хората не мратъ, напр., така изобилно, напротивъ, — мратъ, за жалостъ, повече, но... Отворихъ уста, за да си кажа болката, но любезниятъ господинъ ловко ме изпревари:

— Влизамъ Ви въ положението, — напълно Ви разбирамъ... Да, да, Не мислете, че ние по-малко чувствуваме скръбта на своитѣ опечалени клиенти... макаръ че мнозина ни

гледаатъ накриво, а пѣкъ нѣкой дори не смѣятъ и да ни погледнатъ... Когато, въ сжщностъ, единъ безъ други не можемъ... Но жалкото е, че не всички мислятъ така... Даа... Ахъ, извинете...

Взе единъ столъ и седна срещу мене. После неочаквано извади отъ вътрешния си джобъ единъ распечатанъ пликъ и ми го подаде, като се озърна, да се увѣри че сме сами. Не разбирахъ що значи това и дълбоко се смутихъ, макаръ че неволно протегнахъ ръка къмъ плика. Но добриятъ човѣкъ побърза да ме окуражи:

— Душманинъ нѣкакъвъ... ми пратилъ анонимно писмо... На, заповѣдайте, прочетете го, да се увѣрите се очитѣ си.

Вземамъ плика, внимателно поглеждамъ вътре, вадя писмото и си мисля: „Какъвъ ли тжженъ видъ трѣбва да имамъ, та да си помисли човѣка, че съмъ дошелъ при него за погребални покупки!... Но защо сж тогава тия забикалки? Защо направо не ме попита?... Или пѣкъ... кой знае? — може би това е неговъ старъ, добре изпитанъ маниеръ, — да утешава и „предразполага“ клиентитѣ си, като предварително имъ се оплаче отъ тежкия животъ и пр...? Но да видимъ

Густавъ

Ние нѣма да
любата на нѣя
изправенъ предъ миражитѣ на хоризонта съ онова весело сърце, което търси приключения. Нѣма да го срещнемъ въ игралнитѣ клубове, или въ кабаретата, където кипи пияната музика на джазъ банда.

Окото му е слѣпо подъ монокъла. Свѣтлата копринена пижама го прави смѣшенъ.

Привечеръ, неговата тънка фигура, загърната до шията въ черно старомодно облѣкло, минава край езерото на малкото баварско селце Шарнбергъ, спира се, гледа закъснелитѣ лодки — сетне изчезва въ къщата при Последния Фенеръ.

Густавъ Майринкъ ни напомни онзи древенъ мждрецъ, чийто животъ е заключенъ въ трезовния купнежъ на Фауста.

Душата му бди надъ изровенитѣ изподъ вѣковетѣ Книги, пие блѣска на тѣхната мждростъ и сама се превръща въ сияние. Той търси Абсолюта на Битието въ пращната реторта на алхимичитѣ и знае магичнитѣ заклинания, но възкресяватъ изъ мрака всички чудовища на легендитѣ.

Големъ, Зеленото Лице, Валпургиевата Нощъ, Бѣлиятъ Доминиканецъ сж изградени върху оная тайна философия, що се крие задъ скрижалитѣ на Хермесъ Трисмегистосъ, или задъ пророческитѣ сънища на Парацелзусъ, Сведенборгъ и редица други „ядепи“.

Романитѣ на Майринкъ сж требници на магичта, мистични откровения и сомнабулни съзерцания, страшни кошмарни огледала, въ които горятъ многообразнитѣ преработения на дявола и арахангела.

Неговитѣ творби минаватъ отвъдъ узаконеното изкуство и затова сж чужди на учителитѣ по литература — тия рахитични кърмачета на схоластиката, които се опитватъ да ги тълкуватъ понѣкога, за да посочатъ азтора имъ

писмото, защото дъжда може скоро да престане . . .

Съдържанието му приблизително бѣше таково:

„Загубени сте, господине! . . . Уви, напразно ходите замисленъ съ тая глупава брада! . . . Нахалосъ е вѣчния Ви трауръ: никого вече не ще смилите да се отбие въ проклетия Ви магазинъ . . . Излишни сте! Сразени сте въ самото сърце . . . Защото божествената свѣтлина, що тѣй обилно прѣска вече новото спасително учение за прераждането, скоро щѣ дозърши и Васъ . . . Долу Вашитѣ скъпи ковчези, украсени съ капацъ отъ билорено стъкло! По дяволитѣ всичкитѣ Ви нажалени ангелчета съ фенери въ ржце! . . . Да . . . Умиращъ, напр., (едвамъ изчаквашъ смъртта . . .) Но, — никакви церемонии! — единъ яйчарски сандѣкъ „на бърза ржка“ и — готово! . . . Спущатъ те въ гроба, Ти се преструвашъ на умрѣлъ и си мълчишъ. Опечаленитѣ всичко знаятъ, но сждо се преструватъ, че ужъ нищо не знаятъ: плачатъ, ридаятъ, скубятъ си коситѣ и най-после си разотиватъ, защото ужъ било вече всичко свършено. А въ сждностъ, всички много добре знаятъ, че нищо не е свършено и че всичкото едва сега започва . . . Тишина. Гроб-

(Глава изъ романа „Големъ“)

— Е, какво да ви разкажа: цѣлото му лице бѣше покрито съ брадавици, а нозетѣ му бѣха криви като на куче отъ даксова порода. Още като юноша, тѣй не знаеше нищо друго, освенъ науката. Отдаваше се всецѣло на тази наука — суха и разяждаща нервнитѣ му сили. А часть отъ паритѣ, които изкарваше съ голѣмъ трудъ отъ уроци, той трѣбваше да отделе и за болната си майка. Какъ изглеждатъ зеленитѣ ливади, поля и хълмове, покрити съ цвѣта и дървета — това той учеше, струва ми се, само отъ книгитѣ. А вие сами знаете колко малко слънчева свѣтлина прониква въ тъмнитѣ улици на Прага.

Той издържа съ отличие докторския си изпитъ. Не можеше и да бжде иначе.

Да, съ течение на времето, стана прочутъ юристъ. Толкова прочутъ, че всички — и сждии и стари адвокати — идваха да се допитватъ до него, когато не можеха да разрешатъ нѣкой въпросъ. При това, той живѣеше като просякъ въ една таванска стайчка, чийто прозорець гледаше къмъ единъ заденъ дворъ.

Така минаваше година следъ година и славата на докторъ Хулбертъ, като светило на науката, се прѣсна по цѣлата страна. Никой, обаче, не се досѣщаше и не предполагаше, че такъвъ човѣкъ като него е способенъ и на нѣжно чувство — още повече, че кощата му почна да побѣлява, а никой никога не бѣ го слушалъ да говори за нѣщо друго, освенъ за юриспруденцията. Но тъкмо въ такава затворено сърце възпламна буйния пожаръ на страстта.

Въ деня, когато докторъ Хулбертъ постигна своята велика цель, блѣнувана още отъ студентскитѣ години — когато негово величество австрийския императоръ го провъзгласи за Rector magnificus на нашия университетъ — тогава се разнесе внезапната мѣлава, че той се сгодилъ за нѣкаква млада, прекрасна девойка отъ твърде бедно, но благородно семейство.

И изглежда, че отъ тогава настѣпиха истинскитѣ щастливи дни за докторъ Хулбертъ. Макаръ и да остана безъ деца, той носеше младата си жена на ржце и изпитваше велика радостъ да

като опасенъ врагъ на нѣмския национализъмъ.

Преди всичко, Густавъ Майринкъ е магъ. И ако редоветѣ, що се ниятъ подъ перото му, трѣбва да носятъ белега на изкуството, тогава нека неговото име бжде изсечено върху златната гробница на она тъменъ кипарисовъ островъ, където почизатъ всички рицари отъ династията на Хофмана.

Светославъ Минковъ

на тишина. Но нѣма време за губене. . . Ти издебвашъ момента, когато почерпениятъ „за Богъ да прости“ пазачъ задрема на нѣкоя стара надгробна плоча (вече сждо излишна), скачашъ и моментално се прераждашъ. И се преобличашъ, напр., като графъ (не напразно народа казва: „изконтитѣ се като нѣкой графъ! . . .“). Бързо си отупвашъ праха отъ панталонитѣ и незабавно отивашъ всрѣдъ жититѣ хора. Живѣеш си 50—60 год., разбира се, инкогнито, и отново умирашъ. Но то е само, за да се преродишъ втори пътъ, — сега вече въ нѣкакъвъ си великъ везиръ, прославенъ съ дълбока мждростъ чакъ въ далечна Индия . . . И си живѣешъ, дето се рекло, бейски . . . А случи ли се живота ти да стане малко неудобенъ, поради нѣкаква нещастна политическа грѣшка, ти съ нѣтърпение чакашъ да те убиятъ, за да се преродишъ пакъ . . . Но тоя пътъ, за по-голѣма сигурностъ, ти се заселвашъ по недостижимитѣ върхове на Хималанитѣ, дето цари вѣчно изобилие въ всичко . . . Таякъ вече ти се срѣщашъ съ всемирното свѣтлинѣ на Богомждрието, — госпожа Блаватска, която нѣкога сждо е била мждъ и то тъкмо великъ везиръ, — и разумно използвашъ безкрайното блаженство „до вто-

правитъ, понѣкога, мнозина. „Богъ осжществяи копнежа ми“, каза той веднѣжъ „въ живота ми се въплоти онзи блѣнуванъ образъ, който гореше като свѣтла точка предъ мнѣ, отъ самото ми детинство.

Той ме надари съ най-прекрасното сждество на земята. И отблѣска на това щастие азъ искамъ да озари и другитѣ, до колкото позволяватъ, разбира се, слабитѣ ми сили.

Затова той почна да се грижи за единъ беденъ студентъ като за свой синъ. Ржководенъ, навѣрно, отъ мисльта: какво би могла да бжде за него самия такава една подкрепа, ако нѣкой му подадеше ржка въ тежкитѣ дни на младостта му. Но както нѣкои нѣща на земята, които изглеждатъ добри и благородни за хората, влечатъ следъ себе си последици, достойни за най-жестокъ упрекъ — защото ние не можемъ да различимъ, кжде е скрито отровното сѣме и кжде доброто — така и тукъ, отъ милосърдното дѣло на докторъ Хулбертъ изникна горчива мждка.

Младата жена пламна скоро въ тайна любовъ къмъ студента и безпощадната сждба реши веднѣжъ, когато ректора се завърна неочаквано въ къщи, съ букетъ отъ рози въ ржце, да я завари въ прегръдитѣ на онзи, когото той обсипваше съ благодеяния.

Казватъ, че синята метличина може да изгуби за винаги своя цвѣтъ, ако върху нея падне сѣристия отблѣсъкъ на свѣтканицата, която вѣщае градъ. Така и душата на стария човѣкъ ослѣпѣ за винаги въ онзи денъ, когато щастieto му се разби на кждета. Още сждата вечеръ той, който беше умрѣненъ въ всичко, прекара тукъ, у Лойзичекъ до сутринта, почти въ безсъзнание отъ пиянство. И Лойзичекъ стана прибѣжище за празъ цѣлия остатѣкъ отъ разбития му животъ. Лѣте, той ношуваше върху сметята на нѣкоя нова постройка, а зимѣ — тукъ, на дървенитѣ пейки.

Професорската и докторска тигла по правото не му се отнеха. Никой нѣмаше смѣлостта да го упреква за неприлично поведение, тѣй като той беше доскоро прочутъ ученъ.

Лека-полека, около него се събраха всички тъмни сждества отъ еврейския кварталъ и така се образува онова странно общество, което и днесъ още носи името „баталионъ“.

Обширнитѣ, юридически познания на докторъ Хулбертъ станаха опора за ония, които живѣха подъ строгия погледъ на полицията. Когато нѣкой освободенъ затворникъ умираше отъ гладъ, докторъ Хулбертъ го изпращаше голъ въ центъра на стария градъ и властитѣ бираха принудени да му намерятъ облѣкло. Ако нѣкоя бездомна проститутка трѣбваше да бжде изселена изъ града, омждаваха я веднага за нѣкой бездѣл-

рата тржба“, като не забравяшъ да си наредишъ и защитата предъ страшния сждъ . . .“

Турихъ писмото въ плика и го подадохъ на внимателния господинъ. Той съ облечение изпусна дълбока въздишка, стана, облегна се на стола съ дветѣ си ржце и, като се понаведе, кротко ме попита:

— Видѣхте ли, господине? . . . Съ очитѣ си видѣхте какъ ме обиждатъ. . . Но защо? — Защото делникъ, празникъ, — винаги съмъ на своя постъ! . . . Защото въ най-хубавото време, — пролѣтъта, сезона на туберкулозата, когато цѣлия свѣтъ, заражданъ, се захласва въ небесния лазуръ, азъ съмъ тукъ, — не смѣя да мръдна . . . Защото дългътъ предъ обществомъ ми налага да стоя тукъ . . . И азъ стоя, примиренъ съ тежката си участь . . . А я си помислете какво би било безъ мене, като знаешъ що е отъ човѣка?! — Днесъ е всѣкжде, утре — никжде! . . . Е, стане ти тогава, напр., не дай Боже, нужда . . . да се утѣшишъ, като поукрасишъ обстановката на скжпия си покойникъ . . . Азъ съмъ тукъ, — Винаги на своя постъ! . . .

Тукъ г-на случайно се закашля, допрѣ кърпичката до очитѣ си и поч-

полицията биваше винаги безсилна. Всичко, каквото „спечелеха“ тѣзи отхвърлени хора, се внасяше до послѣдната пара, въ обща каса, отдѣто съ черпехъ нужнитѣ за прехрана средства. Никой никога не посмѣ да скрие нѣщо. Може би, благодарение на тази жельзи дисциплина се появи и името „баталионъ“.

Точно на първи декември, въ годишнината на нещастieto, което постигна стария човѣкъ, у Лойзичекъ се устройваше винаги страненъ нощенъ празникъ: тукъ се събираше цѣла тълпа отъ просаци, скитници, проститутки, сводници, пияници и събирачи на парцали — наставаше мъртва тишина като презъ време на богослужение. И тогава докторъ Хулбертъ разказваше — отъ онзи жгълъ, дето седятъ сега двамата музиканти, точно подъ портрета на негово величество императора — историята на своя животъ: какъ се издигналъ, какъ получилъ титлата докторъ и стиналъ по-късно Rector magnificus. Щомъ стигнеша до онова мѣсто, когато влѣзълъ въ стаята на младата си жена, съ букетъ отъ рози въ ржце — за да я поздравя съ рождения денъ и съ годишнината отъ свадбата имъ — тѣй измѣняше винаги гласътъ си и се опущаше съ плачъ върху масата. Тогавъ, твърде често, нѣкоя проститутка слагаше тайно и срамжливо, въ ржката му полуувехнало цвѣте.

Дълго следъ това, слушателитѣ пазѣха мълчание. У тѣзи хора, човѣкъ не може да види никога сълзи. Но тѣ всички стѣха съ наведени очи и въртѣха неуверено прѣститѣ си.

Една сутринъ намѣриха докторъ Хулбертъ мъртавъ върху една пейка по крайбрежието на Молдава. Струва ми се, той бѣ замръзналъ.

И днесъ още, азъ виждамъ предъ себе си неговото погребение. „Баталионая“ излезе отъ кожата си, за да бжде всичко по-тържественно.

Напредъ въ пълна парадна униформа, първѣше университетския слуга съ пурпурна възглавничка въ ржце, на която стоеше окачена златна верижка, а задъ погребалната кола — безкраинъ строй на „баталионъ“ — босъ, мръсенъ, загърнатъ въ парцали и въ дрипи. Единъ отъ гълтата бѣше продалъ всичко, каквото имаше: тѣлото, нозетѣ и ржцетѣ му бѣха обвити и превървани съ парцали отъ старъ вестникъ.

Така му отдадохъ тѣ последнитѣ почести.

На гроба му, въ градскитѣ гробища, се издига бѣлъ камѣкъ. Върху него сж изсечени три фигури: разпнатия Спасителъ между двама разбойници. Той е сложенъ тамъ отъ непозната ржка. Казватъ, че жената на Хулберта го е поставила.

през. Светославъ Минковъ

на да си попила сълзитѣ. Пъкъ азъ побързахъ да се възползувамъ отъ тая щастлива пауза, събрахъ си силитѣ и го изльгахъ:

— Извинете . . . единъ ковчегъ . . .

— Да, да, ковчези имаме разни . . .

И човѣка бързо скри кърпичката си.

— Но искамъ да си поржчамъ ковчегъ, само че . . . облѣченъ . . .

— Съ първокачествено черно ка-

дифе?

— Не, — зелена коприна . . .

— Е, даа . . . може . . . само

че, знаете, нѣкакъ си . . . неудобно,

— не е по модата . . .

— Разбирамъ, но волята на покой-

ника . . .

— Да, тукъ сте прави . . . Волята

на покойника трѣбва свято да се паз-

ви . . . За минутка! — ей-сега щѣ

Ви покаже каталога . . .

И той отвори срѣдното чекмедже:

на писалището си и почна бързо да

рови нѣкакви книжа . . .

Въ тоя моментъ случайно ми дойде

на ума фразата отъ анонимното писмо:

„ . . . издебвашъ момента, когато паз-

ача . . . задреме . . .“

Тихо, на прѣсти трѣгнахъ къмъ

врагата . . . и уфейкахъ . . .

Дъждътъ бѣше престаналъ . . .

Воденичарката

(комедия-приказка)
отъ Ем. п. Димитровъ

Единъ отъ най-интереснитѣ писатели—значителна поетическа фигура и рѣдка етическа личностъ въ нашия литературенъ животъ — това е несъмнено натурсимболиста Емануилъ попъ Димитровъ. Явилъ се почти едновременно съ Траянова — отъ всички, той стои най-близко до него, изравненъ по значение съ своя pendant-Николай Лилиевъ—ако не го и надвишава дори. Защото — по вертикаленъ срезъ — Е. п. Димитровъ и Лилиевъ стоятъ на едно равнище. Единия недренъ, чиста природа, черноземъ — другия — омара, трепетъ, лунно сияние.

Но до като Николай Лилиевъ си остава само чистъ, въ най-тѣсния смисълъ на думата поетъ — Ем. п. Димитровъ засѣга области извънъ чисто поетическитѣ сфери; критика, теоретика, философска пропедевтика и т. н.

Така, въ последно време той прави опити и въ областта на драмата; Дъщерята на Иефта, Самуилъ — Воденичарката, Той не умира и др.

Неочаквано за единъ лирически поетъ — п. Димитровъ постига значителенъ успѣхъ въ приказката си комедия — Воденичарката.

Значителна по съдържание — интересна по замисълъ и композиция — въ първитѣ си двѣ подготвителни сцени, тя е доста наивна по изпълнение — но неочаквано, изведнѣжъ—третия актъ са подема умѣло, стройно, хармонично, — здраво завъртянъ около една основна замисълъ и здраво построение.

Подвзета на чисто национална почва — комедийката има нѣщо смежно съ Женската управа на Аристофана, обвѣяна отъ дѣха на Средлѣтния сънъ на Шекспира. Отъ това пиесата никакъ не губи, разбира се, защото е сложена на наша — чисто българска основа, наша психика, наши повѣрния и нашъ колоритъ.

Еньовска нощъ . . . Дѣдо Господъ и Свети Петъръ пжтуватъ, като въ приказкитѣ, по земята; тѣ замръкватъ въ една воденица (воденицата на живота) и подслушватъ неволитѣ и радоститѣ на хората — (воденичаритѣ). Сърцето ни мелничаря се топи отъ радостъ, че утрѣ ще жени дъщеря си; той е доволенъ отъ Бога и живота — а мелничарката — непрекъснато реди оплаквания. Смилжава се Св. Петъръ надъ нея — жената — и моли Господа да подобири участъта на Ева.

Така и става . . . Богъ разрешава да настане женското царство на земята — (каква ирония!) — поне за една нощъ — за еньовската. И тогава се започва една олелия, една бъркотия — една неразбория — на която края се не вижда: мжжегѣ ставатъ жени, жени тѣ мжже, правитѣ-гърбави, гърбавитѣ-прави, бабитѣ пояздватъ дѣдовцитѣ (днешна управа) — дѣдовцитѣ запасватъ кърпи и престилки — изцѣло настъпва царството на жената т. е. на „Лукавия“.

И краятъ на тази неразбория не би била виденъ—ако самъ Св. Петъръ не се изплашва отъ това и моли Господъ да възстанови прежния редъ: „Но азъ отъ друго, Господи, се плаша! „Забъркаха и мене въ тая каша!“ „Но вижъ: таква работи човѣшки — „ще ме товарятъ пакъ съ човали тежки, „а имамъ ли вина — и безъ вина, „Не ти разбира тази зла жена.

Но . . . пропѣва пѣтелъ по волята Господня — и всичко се оправя. Годеницата пакъ познава своя годеникъ (а не гърбавия гьдудларъ), прииждатъ съ пѣсни дѣвници отъ селото и сватбата ще стане.

„И светли тѣ и радостно честити ще славословятъ празника великъ . . . И пакъ подъ моя погледъ благосклоненъ Ще грьгне всичко въ пѣтя неуклоненъ (Дѣдо Господъ)

И тѣй става наистина. Сватбата започва — и мелницата замила брашното на живота . . .

Ала въ край на краищата — при всички изгледи за щастие и благоденствие — „Лукавия“, останалъ самъ си мърмори подъ нось: „Да,—кой каквото ще да прави, на край — все дявола ще слави! Жени, мжже ли — без-

различно—Дѣлата

лично. (т. е. на дяво.) Самия старецъ Дѣдо I понѣкога ми дава достъпъ да влизамъ въ мелницата стара, и колелото щомъ подкарамъ, — тогава съ глъчка, вихъ и шумъ — **свѣтътъ върви по моя умъ!** т. е. — тѣй се меле брашното, така се бърка и вари безвкусната каша на живота.

Това е комедията на Емануилъ попъ Димитровъ — Воденичарката—или по-скоро Воденицата—мелницата на живота, карана отъ Дѣдо Господа ужъ, а въртѣна въ същностъ отъ самия дяволъ. Великолепа замисълъ! Третото действие изкупва изцѣло приказката. Собствено двѣтѣ първи сж само подготовка — неумѣла още, наивна, безъ драматична техника и движение — но все пакъ необходими като предпоставка. Но г. п. Димитровъ е твърде още младъ въ тая областъ — и всѣкакъ добре би било да види работата си на сцена — за да разбере нейнитѣ недостатъци — Особено въ реплично отношение—(извъртване на психическитѣ джги и т. н.) да я освободи отъ старокройни монолози, техника и противостилности като: „физиономия“, „капризи“, „Моля, моля“ (Дяволтъ) и други непривични за техниката на даденитѣ лица думи и изрази.

Защото, пиесата напълно заслужава това — при обилнето отъ богатства, които притежава. Така улелятъ на живота (воденицата) е характеризираиъ пре-красно отъ дявола и дяволчетата по следния начинъ:

„Сега е женско царство — до безкрай! Объркахме най пъклото на рай И цѣлий свѣтъ така, — Нагоре съ крака! или: Сипвай живо ново мливо — цѣли мѣхове Туй сж стари грѣхове човѣшки И отъ тѣхъ зло и грѣхъ, Месимъ ние адски хлѣбъ зловѣщи.

... И така нататъкъ — бъркатъ най-усърдно кашата на живота дявола и дяволчетата въ житейската воденица:

Ти! Ти-ри, ти-ти. Ние мѣсимъ пити Бъркаме ний каша Въ мелницата наша.

Или пѣкъ въ противовѣсъ оптимистическия мирогледъ на Дѣдо господа и автора:

„Ще стихне скоро тоя безпорядкъ Зора на изтокъ цвѣне ли — и сла-дѣкъ Изгрѣ ли величественый день, — Ще зацари и тука миръ свещенъ. . . И по нататъкъ:

Но нека да потичатъ тоя пѣтъ, Да имъ се сбърка повече умѣтъ. Такава е сждбата на човѣка: Да търси въ тъмно опипомъ пжтека, Да трупа той тегла върху тегла.

Да бжде робъ на собствени заблуди Та като найде изходъ, да се чуди И радва самъ на своитѣ дѣла. Дете е той: незнайното го мами И сърцето не дава му покой. Миражи го плѣняватъ и измами — Обори ли ги, — пакъ се радва той.

Или мждротото опредѣление същността на мжжа и жената въ началнитѣ сцени!

Кой е говорилъ съ такъвъ езикъ и съ такава зрѣла житейска мждростъ у насъ — следъ Пенчо Славейковъ — въ неговия Псаломъ на поета — и следъ Теодора Траяновъ въ неговата Пѣсень на пѣснитѣ?

Гвѣквѣвъ умъ, отизичиво сърдце и „отверженитѣ“ у поета не оставатъ въ мъглявина: той не забравя при общото благополулие незретната сждаба на гърбавия гьдудларъ Гунчо, а и самъ Богъ у него изкарва прехраната си „св потъ на чело“.

Съ всичко това — при всички свои недостатъци и несвършенства — Воденичарката или подобре Воденицата на Емануилъ попъ Димитровъ полага началото на родната наша **чисто българска комедия** — и при всички елементи на общечовѣчностъ тя е **първата българска национална комедия**.

С. Д. Бержеракъ

И жнина

Начало, кн. I съдържа: **Христо Ботйовъ** — С.; Хроника — **А. Странинъ**; Стихии, градътъ — **Марко Бунинъ**; живъ е той — **П. К. Яворовъ**; Аптеозъ на свободата — **Е. Дуринъ**; Жената робиня — **Рене Шог**; Прегледъ на нашата най-нова поезия — **З. С.**; Единъ опитъ за ново стопанство — **С. Слобода**.

Цвѣта отъ монтѣ градини, стихове отъ **Ник. Вас. Ракитинъ**, Плѣвенъ цена 40 лв.

Сп. Листопадъ, год. VII, кн. 6-7 съдържа: **Дим. Бабевъ** стихове; **Ем. п. Димитровъ** — Той не умира (сцена); **Никола Орловъ** — Пристигнището (разказъ); Августъ **Стринбергъ** — Когато мравкитѣ основаха обществото; **Ив. Знахаръ** — Нравственото съзнание въ литературата; **Христо Ботйовъ** — драмата на Балканитъ **Никола Филиповъ**—Ботйовъ като поетъ; **С. Ничевъ** — Толстой и Григорий Петровъ; **Д. Бабевъ** — Хр. Ботйовъ и др.

Сп. Здравна Просвѣта бр. 23 съдържа: **Здраве и щастие, трудъ и отдихъ** д-ръ Т. Витановъ, **Какъ да си обяснимъ дѣйствието на свѣтлината** — д-ръ П. Вербевъ, **Причинитѣ на охитката** — д-ръ Ив. Теодоровъ. **Това, което не трѣбва да правимъ или силата на навицитѣ** — **Христовковъ**, **По-малко дрехи** — **А. Т. Д.** **На служба народу** — Хр. Върговъ и др.

Сп. Нашето кино, бр. 63 съдържа статия отъ **Д. Азмазовъ**; Какъ да уредимъ училищнитѣ кина у насъ.

Сп. Обществена мисълъ, год. VII, кн. 5 съдържа: **Ив. Боюклийски** — Бухалтъ, стихове; **См. Гатевъ**, Средполуночникъ, стихове; **Петко Тихоловъ**, Балада; **Ас. Калаяновъ** — Балканъ, стихове; **Вл. Русалиевъ**—изъ книгата „Псалми“; **Теодосий Анастасовъ** — На ловъ, разказъ; **Рабиндранатъ Тагоръ** — Изъ моя животъ; **П. Захариевъ-Чемера** — Сцена и драма, **Р. Костенцева-Мецгеръ** — Ибсенъ въ „Фру Ингеръ отъ Естрогъ“, **Г. Аркатовъ**, Литературно поощрение или партизанско разврщение; **Никола Сегио**, Фийщайнъ и др. статии изъ обществения и култ. животъ на цѣлъ свѣтъ.

„Библиотека Мисълъ“ кн. 1, **Т. М. Достоевски** — Избрани страници изъ **дневника на писателя**, преводъ отъ руски на Василь Д. Юрковъ, цена 20 лв., София, ул. Денкоглу № 25.

Въ своя дневникъ Достоевски помѣства ту лични наблюдения и размисления върху руската действителностъ, ту малки разкази и картини. По този начинъ той засѣга въ него не само въпроси по литература и изкуство, но и психологични, политически и обществени въпроси, та разкрива ясно цѣлата руска дѣйствителностъ съ всичкитѣ ѳ потайни пружини.

Българскиятъ читателъ намира въ тѣзи страници отговоръ на много отъ въпроситѣ, които вълнуватъ днесъ свѣта.

Сп. Новъ Свѣтъ, кн. 2 съдържа: Зимна вечеръ, стихове отъ **Ем. п. Димитровъ**; **Ем. п. Димитровъ** — **Вл. Гоговъ**; **Кривокракиятъ** (разказъ) — **Теодосий Анастасовъ**; **Палачътъ** — **П. Карапетровъ**; Литературно писмо — черния Пиетро; Стихове — **Вл. Русалиевъ**; Театраленъ свѣтъ; Кино свѣтъ; списанието е богато илюстрирано.

Човѣкъ и алкоолъ, разрушенията на алкоола отъ д-ръ **А. Булкевичъ**, София, 1926, стр. 60 цена 7 лв.

Книга втора отъ избрани сждебни речи отъ Кони, знаменитъ прокуроръ и голѣмъ познавачъ на човѣшката душа, **Прев. Г. Ст. Георгиевъ**. Цена 60 лева, София, стр. 156.

Тѣнъкъ психологически анализъ, художествена простота въ изложението, блестящъ стилъ — ето отличителнитѣ черти на речитѣ произнесени отъ този рѣдъкъ човѣкъ. Той е единъ Достоевски, единъ Мопасанъ, Кони рисува съ неподражаема вещина картината на престѣпнието и дава блѣскава характеристика на престѣпника. Речитѣ на Кони се четатъ съ голѣмо увлечение. Книгата се намира въ всички добре уредени книжарници въ царството.

РАЗНИ

Съобщение отъ редакцията. Съ настоящия брой се приключва втората полугодишна на в. Изтокъ. Редакционния и сътруднически щабъ благодари горещо на читащата публика за насърчението, което му оказа и чрезъ което допринесе много за бързото издигане и разпространение на вестника.

Съобщаваме на читателитѣ си, че главниятъ редакторъ на в. Изтокъ г-нь Теодоръ Милевъ замина за Швеция и Финландия съ научна целъ.

Втората годишна ще почне презъ м. Октомврий.

Онѣзи отъ абонатитѣ, които не сж си платили абонамента, се умоляватъ да сторятъ това.

„Големъ“ на български. Получи се въ редакцията ни бележития романъ „Големъ“ отъ Густавъ Майринкъ, преведенъ на български отъ г. Светославъ Минковъ и отпечатанъ въ изящно издание, съ иллюстрации отъ пражкия художникъ Хуго Щайнеръ. Къмъ настоящия брой на вестника даваме откъслекъ отъ романа и бележката за Майринкъ, помѣстена въ края на книгата.

Важни поправки. Въ миналия брой на „Изтокъ“ въ статията „Нови стихотворни сборки“ на Д-ръ К. Гжльбовъ сж пропуснати следнитѣ важни печатни погрѣшки: 1 „отнирми съ глухъ тѣтенъ“, вм. „Отшуми съ глухъ тѣтенъ“ 2. „символиститѣ, съ което искатъ да ни сразятъ“, вм. „символиститѣ, съ което искатъ да ни сродятъ“ 3. „пролетната ирационалностъ“, вм. „прозрелата ирационалностъ“ 4. „отправна пречка“, вм. „отправна точка“ 5. „изчислени съотношения“, вм. „измислени съотношения“ 6. „действителното е достъжено“, вм. „действителното е застъжено“, 7. „преходи отъ идеални къмъ реални образи“ вм. „прехода отъ идеални къмъ реални образи“. 8. „Но мъчно се ширятъ“, вм. „Но мъчно се миятъ“, 9. „оставатъ както произведенята на Ив. Х. Христовъ“, вм. „оставатъ, както стихотворенията на Ив. х. Христовъ“, 10. „ала тѣхното съотношение не е напълно справедливо“, вм. „ала тѣхното отношение не е напълно справедливо“. Редакцията съжелява за тѣзи измѣнящи смисъла печатни погрѣшки.

Юбилея на Зола. — Въ 1927 год. ще се навършатъ 25 год. отъ смъртъта на Емиль Зола и 50 год. отъ неговия романъ „S'Assomoir“. Обществото на „приятелитѣ на Зола“ прави голѣми приготовления за тържественото отпразднуване на този двоенъ юбилей.

Ново голѣмо нѣмско списание. Подъ редакцията на Мартинъ Буберъ и др. е започнало да излиза едно ново голѣмо нѣмско списание: „Die Kreatur“. То ще излиза въ годишната четири пжти. Първата книга прави отраднo впечатление съ подобрания си материалъ.

Легендата за бастона на Балзакъ. — Разправятъ че знаменития френски писателъ ималъ единъ бастонъ, на когото билъ издълбанъ следния надписъ: „Азъ съкрушавамъ всѣка пречка“. Единъ шегобиецъ веднажъ го попиталъ: „Извинете, господине, но Вие съ бастона си ли пишете?“

Свенъ Хединъ въ Америка. — Най-новото съчинение на знаменития изследователъ и пътешественикъ е „Гранъ Канонъ, моето посещение въ американската страна на чудесата“. Тя е излезла при Brockhaus, Лайпцигъ и е изпѣтрена съ множество снимки и скици отъ автора.

„Животъ и сънъ на женитѣ“. Нѣмскиятъ писателъ Францъ Блай извѣстенъ като добъръ познавачъ на литературата, на изкуствата и на . . . женската душа е автора на горната фина и пропита съ приказностъ, ирония и познание книга.

Иля Еренбургъ за Чарли Чаплинъ. — Азъ мисля, че нѣма по-възвишена драма отъ последния филмъ на гениалния киноартистъ Чарли Чаплинъ: „Опиянение отъ злато“, съ неговата всечовѣшка скръбъ, съ неизбежитѣ вагабонти, съ снѣга, гладъ, любовта. Тукъ всички спорни методи и теории, отъ които ни се е вътръсвало, сж приели най-сетне стила на епохата“.